

Strålskyddsinformation till personal som tillfälligt utför arbetsuppgifter på Röntgen, mammografiavdelning och operationsverksamheter

Målgrupp

Denna information vänder sig till städpersonal och entreprenörer (snickare, el- och teletekniker etc.) som utför arbetsuppgifter på röntgenklinik eller annan klinik (t ex operationsavdelning) där röntgenapparater används. Röntgenutrustning kan vara mobil och då flyttas från rum till rum eller fast installerad i ett röntgenundersökningsrum. Röntgenutrustning får endast användas av personal som fått utbildning om hur den används på ett säkert sätt.

Vad är röntgenstrålning?

Röntgenstrålning alstras i röntgenrör. Det är samma typ av strålning som vanligt ljus från en glödlampa, och precis som när man släcker en glödlampa upphör strålningen omedelbart när strömmen stängs av. Röntgenstrålning kan tränga igenom föremål som är ogenomträngliga för vanligt ljus men kan inte uppfattas av ögat. Den går däremot lätt att mäta och att skydda sig mot. När röntgenapparaten stängs av finns ingen strålning kvar, vare sig i patienten eller i rummet.

Hur får man en röntgenbild?

Vid en röntgenundersökning låter man röntgenstrålning passera den del av kroppen man vill undersöka. En del vävnader dämpar då strålningen mer än andra. Täta vävnader, som ben, dämpar strålning mer än mjukdelar. Den strålning som passerar ger upphov till en bild. På så sätt kan man skilja olika vävnader från varandra.

Strålskydd

Personal och patienter skall enligt *strålskyddslagen* skyddas från onödig strålning. Därför finns bl.a. skyltar uppsatta utanför de undersökningsrum där röntgenutrustning finns. Då röntgenstrålningens intensitet avtar snabbt med avståndet från patienten är det viktigt att vara så långt från den undersökta patienten som möjligt. Under pågående undersökning skall endast den personal och eventuella anhöriga som är nödvändiga för undersökningen vistas i undersökningsrummet och alla skall bära strålskyddsförkläde.

Skylt och regler

Utanför röntgenrum eller operationsrum som röntgenstrålning används finns skyltar anger skyddat område samt varningslampan som lyser när strålning pågår. Följ regler nedan.

- Gå ej in om varningslampan lyser.
- Kontakta personalen på kliniken om du av misstag kommer åt röntgenapparaten.
- Lämna rummet om röntgenapparaten startar (ljud och ljussignal) och kontakta personalen.
- Om du har några frågor så kontakta Områdeschefen vid avdelningen eller sjukhusfysik.

Stråldoser

Stråldosen för de flesta röntgenundersökningarna är låg och ger inte någon akut skada till patienten. Stråldosmätningar på personalen visar att personalen som arbetar med röntgenutrustning utsätts för stråldoser långt under angivna gränsvärden, då lokala strålskyddsregler och strålskyddsanvisningar följs.

Trots att röntgenundersökningar bidrar med en betydande del till den totala dosbelastningen av befolkningen är risken för den enskilda individen minimal, även efter upprepade röntgenundersökningar. Nyttan med att få en säker diagnos är mycket större än den lilla risken, och även risken med att avstå från en undersökning överstiger vida strålriskerna.

För mer information kontakta sjukhusfysik: sjukhusfysik@rjl.se

Besök även Strålsäkerhetsmyndighetens webbsidor, <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/>.